

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 16. januarja 2020 - Leto XXX, št. 3

stran 2

Razvojni načrti v novem letu 2020

VRTANEK JE NEJ ZIDINA
stran 4

TAK SVE IGRALE, KA JE VSE ŠTRMELO
stran 8

»NA POŠTIJI 67 TREPETLAVO ČAKAŠ NAMÉ...«
stran 9

Razvojni načrti v novem letu 2020

Državni sekretar pri Uradu predsednika Vlade, pristojen za cerkvene in narodnostne zadeve, *Miklós Soltész* je 6. januarja v popoldanskih urah

Miklós Soltész poudaril, da je osrednji namen izkazovanja podpore Madžarom v zamejstvu oziroma narodnostim na Madžarskem ta, da bi – pred-

Soltész izpostavil podporo narodnostnim civilnim organizacijam. Prvi letošnji razpis v višini skoraj 500 milijonov forintov je bil že objavljen, nanj se je uspešno prijaviło več kot sto organizacij. Med dobitniki najdemo prostovoljni gasilski društvi v Sakalovcih in na Gornjem Seniku ter še društvi za lepšo vas v Števanovcih in Sakalovcih.

»Če verujemo, lažje ohranjamo tudi svojo narodnost,« je pomen četrtega, cerkvenega področja sodelovanja podčrtal državni sekretar in še posebej izpostavil obnovitvena dela na monoštrski in števanovski cerkvi. Miklós Soltész se je za trud zahvalil zastopnikom slovenske narodnostne skupnosti, obenem pa najavil 90 milijonov forintov razvojne podpore Državni slovenski samoupravi.

Predsednik DSS Karel Holec je poudaril, da slovenska narodnost na Madžarskem tolikšne pomoči ni bila deležna še nikoli. Izpostavil je področje šolstva, češ da brez mladih ni prihodnosti. Kot predsednik upravljalca obeh dvojezičnih osnovnih šol v Porabju se je Vladi Madžarske zahvalil za že izvedena in načrtovana obnovitvena dela, ponovno pa je izpostavil potrebo po razširitvi števanovske telovadnice, v kateri je v otroških letih tudi sam telovadil. »Porabski Slovenci smo optimisti: tukaj smo od nekdaj, tukaj tudi ostanemo,« je zaključil predsednik.

Zagovornica slovenske narodnosti v madžarskem Parlamentu Erika Köleš Kiss je poudarila, da se z vsemi močmi trudi za zagotovitev prihodnosti slovenske skupnosti na Madžarskem. »Razvojni program Slovenskega Porabja se je na koncu lanskega leta iz priporočila manjšinske mešane komisije preobrazil v realnost,« je svoje veselje izrazila zagovornica in dodala, da je za prvo razvojno leto

že določenih 224 (od skupnih skoraj 900) milijonov forintov podpore. Pri razporeditvi sredstev ponuja pomoč delovna skupina pri Ministr-

navedla slovenska zagovornica, ki zaradi naravne zavarovanosti območja računa tudi na pomoč Direkcije Narodnega parka Órség.

Obisk na Državni slovenski samoupravi na Gornjem Seniku; ob državnem sekretarju Miklósu Soltészu (z leve) slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss in predsednik DSS Karči Holec

obiskal Lendavo, kjer se je srečal s predstavniki lokalnih katoliških, kalvinističnih in evangeličanskih skupnosti udeležil svečane madžarske maše ob prazniku svetih treh kraljev.

Dan potem, 7. januarja dopoldne, se je predstavnik Vlade Madžarske mudil v Porabju, kjer se je na gornjeseniškem sedežu Državne slovenske samouprave sestal s predsednikom krovne organizacije *Karlom Holcem* in slovensko parlamentarno zagovornico *Eriko Köleš Kiss*. Gostitelj sta državnega sekretarja nato pospremila v rimskokatoliško cerkev v Števanovce, kjer je porabski župnik *Tibor Tóth* gosta seznanil s pripravami na obnovitev sakralne stavbe. Na kasnejši tiskovni konferenci na DOŠ Števanovci je

vsem mladi – pripadniki skupnosti ostali na rodni grudi. »Za ta cilj smo že veliko storili s skupnimi močmi,« je državni sekretar sodelovanje z vodstvom DSS in zagovornico ocenil kot zelo uspešno. Miklós Soltész je v svoji izjavi za tisk namenil posebno pozornost štiriletnemu »Razvojnemu programu Slovenskega Porabja«, katerega cilj je prav obdržati mlade male podjetnike v pokrajini. »Naše drugo osrednje področje je razvijanje šolstva,« je državni sekretar spomnil na dokončana obnovitvena dela na DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku. Obenem je pozval vodstvo DOŠ Števanovci, naj pripravi načrte za razširitev prostorov, predvsem telovadnice in zbornice na šoli. Kot tretje področje je Miklós

Državnemu sekretarju Soltészu je števanovsko cerkev pokazal župnik Tibor Tóth

stvu za finance, ki skupaj z voditelji domače slovenske skupnosti določa pogoje za prijavo na razpise. »Zaenkrat gre za podporo malim podjetnikom in domačim pridelovalcem, lahko se pa posamično prijavijo tudi nekatere skupnosti,« je podčrtala Erika Köleš Kiss, ki računa, da bodo sredstva dodeljena že v letošnjem maju, nakazana pa jeseni.

Izpostavljeni področji razvoja sta infrastruktura in turizem, kar se sklada tudi s cilji »Programa za madžarske vasi« madžarske vlade, v Porabju sta v ospredju cestni povezavi Števanovci-Monošter oziroma Andovci-Máriaújfalu. »Naslednja velika naloga je ravnanje z odpadno vodo, ki ni rešeno ne na Gornjem Seniku in Verici, in ne v Števanovcih in Andovcih,« je

Erika Köleš Kiss želi tudi razširiti in okrepiti pouk slovenskega jezika na porabskih šolah, še posebej v Monoštru. Tudi sama namreč meni, da je potrebno mlade obdržati doma. »Vse to se sklada z razvojnimi cilji Vlade Madžarske na podeželju,« je zaključila parlamentarna zastopnica. Na novinarsko vprašanje so gostje še povedali, da govori že omenjeno priporočilo manjšinske mešane komisije o uravnoveženi podpori obmejnim narodnostnima skupnostima s strani obeh vlad. Zaradi pridobitve le-te načrtujeta Miklós Soltész in Erika Köleš Kiss v kratkem obisk pri predstavnikih Vlade RS. (Slika na 1. strani: Tiskovna konferenca je potekala na števanovski osnovni šoli.)

-dm-

foto: F. Sütő in M. Sukič

Erika Köleš Kiss, slovenska zagovornica, o leti 2020

»NEJ JE ŠKE VSE ZGÜBLENO«

Za Porabske Slovence je preminauče leto prineslo dosta nauvoga, med drugim sta nauviva predsednika daubili tüdi obej krovni organizaciji. Po rečaj slovenske zagovornice Erike Köleš Kiss je biu

Slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss

med bole fontoškimi datumi 28. oktober, gda je glij na den, gda je biu v Budimpešti na obiski pri predsedniki vogrskve vlade Viktori Orbáni njegov slovenski kolega Marjan Šarec, vlada v Uradnom listi objavila sklep (határozat), ka podpera Razvojni program Slovenskega Porabja. In tak naj bi v štiri lejtaj (od 2020 do 2023) Porabje od rosaga za razvoj gospodarstva, infrastrukture, firm, obrtništvá, gazdij in tak tadale daubilo 898,5 milijona forintov. »O tom, ka Porabski Slovenci nücamo razvojni program, sam sama pred štirim leti prvo paut spregučala na zasedanji mejšane slovensko-vogrskve manjšinske komisije. Na zadnjom zasedanji té komisije, stero je bilou novembra 2017 na Brdi pri Kranji, smo te sprejeli priporočilo obema vladama, ka aj prižgeta zeleni posvejt za pripravo programa, steri de dau priliko za gospodarski razvoj

Porabja,« je pravla Erika Köleš Kiss, stera vüpa, ka de ta podpora fontoško prispevala k razvoji krajine, tak ka do meli mladi več vole, ka ostanejo na rodni grüdi.

S predstavniki finančnoga ministrstva v Budimpešti se v zadnjom cajti pouleg narodnostne zagovornice dosta pogučavleta ške predsednik in podpredsednik Državne slovenske samouprave, Karel Holec in Martin Ropoš. »Na omenjenom ministrvu dela en tim, s sterim smo kedensko v stikaj. Mi smo nej steli, ka bi nas bilou

z naše strani več, vej pa je na primer pet lidi že bole žmetno nagnauk vküper dobiti,« ške raztolmači slovenska narodnostna zagovornica in cujda, ka naj bi do konca februara pripravili že prve konkretne razpise: »Najbole konkretno so za zdaj pravli, ka moramo na začetki podpreti tiste podjetnike in firme, steri do zaposlili delavce slovenske narodnosti. Peneze naj bi dobili tüdi tisti, steri do za potrebe širitve svoje firme küpili kakšno mašino in šker. Mi bi bili radi, če bi se leko küpile tüdi mašine, stere bi nam v Porabji dale priliko, ka bi leži vrejdvzeli zapuščene njive in travnike, vej pa se zaradi zaraščenosti zdaj pojavla dosta živali, stere redijo kvar.«

Radi bi pripravili tüdi takše razpise, ka bi od njih hasek mele občine, narodnostne samouprave in organizacije: »Tiste samouprave, stere že majo konkretne načrte, bi bilou potrebno podpreti že

letos. Tak znamo, ka škejo na Verici vrejdvzeti en ram, pouleg njega pa ške zvünešnje peč, steri bi biu namenjeni za programe domanjih lidi, pa tüdi za turiste. Tü in tam je potrebno vrejdvzeti ške kakšen kulturni dom, vej pa so eni v trno lagvom stanji. Znamo, ka je potreb dosta in ka v štiri lejtaj s temi penezi nemo mogli vrejdvzeti vsega, zatau vüpamo, ka ta finančna podpora pomeni komaj ške začetek.«

Ena od stvari, stere trbej v Porabji vrejdvzeti, so tüdi poštuje. Erika Köleš Kiss pravi, ka de za njihovo ureditev potrebno peneze najti zvün razvojnoga programa. Sama se je o tej temi pogučavala tüdi s komisarom, steri je zaduženi za program Madžarske vasi: »V letošnjom leti naj bi prišle na red ceste v Števanovcaj in Sakalovcaj, vüpam pa, ka tüdi na Go-

V Porabji trbej vrejdvzeti tüdi poštuje, brezi toga nega turizma

renjom Seniki, gé so lani že daubili 27 milijonov forintov. Tüdi s tej penez naj bi popravili en tau poštuje, stera pela od Sobote do tromejnika. Ka se tiče glavnih cestnih povezav v Porabji, pa leko povem, ka so tau rejsan velki projekti. Za tisto, stera pela od Monoštra do Števanovec je že vloženi program obnove. Podpera ga tüdi vlada. Za poštuje od Monoštra do Gorenjoga Senika pa sam odgovor-

nim že tüdi dala glas, ka je tau nujna investicija. Če nej v etom leti, pa de trbelo v drugom leti probati priti do potrebnih penez za tau. Turizma nemo mogli razvijati brez dobre infrastrukture.«

Zagovornica si veliko prizadeva za obnovo cerkva po Porabju; na sliki s sombotelskim škofom Jánosom Székelyem in državnim sekretarjem za narodnostna in verska vprašanja Miklószom Soltészom na tiskovni konferenci o obnovi monoštrskve cerkve

Velki problem Porabja je tüdi pucanje odpadnih vod (szennyvíz). Pri reševanji

té problematike ma fontoško vlogo Narodni park Órség, steri pa je po rečaj Erike Köleš Kiss do zdaj ške nej ponüdo pravih rešitev: »Vüpam, ka do se zdaj malo bole angažirali pri tom in vküper z vesnicami najšli rešitve, stere so najbolje primerne za našo gričevnato krajino. Vüpajmo, ka mo lokalne čistilne naprave napravili bar v roki petih lejt.«

Ka se tiče leta 2020, slovenska

narodnostna zagovornica ške napovedüje, ka naj bi na zasedanji mešane manjšinske komisije, do steroga naj bi prišlo v drugom tali meseca marca, spregučali tüdi o tom, ka naj bi tüdi Slovenija s penezi podprla gospodar-

ski razvoj Porabja. »Oprejti moramo tüdi ške neka tem z vzgojno-izobraževalnoga področja. Kak znamo, k nam odijo vzgojiteljice iz Slovenije. Njihove pogodbe in financiranje je za zdaj rešeno od začetka do konca koledarskega leta, tau pa je za vrce in šaule nej najbavkše. Mi bi bili tüdi radi, če bi tak škoniki kak vzgojiteljice dobili dugoročne, bar pet let duge pogodbe. Fontoško je, ka mlajše v vrtci in šaule sprvaja en človek več lejt.« Pouleg kadrovske pomoči bi bilou potrebno najti tüdi nauve metode večnja slovenskoga gezika, jezikovne tečaje pa ponüdi tüdi starejšomi lüstvi. »Velki izziv je tüdi tau, kak ohraniti naš domanji gezik. Na mlade, sterih je v naših kulturnih skupinah niti nej tak malo, moremo probati prenesti tüdi tau. Brodim, ka de tau bole žmetno dosegniti, ali nej je ške vse zgübleno,« je na konci ške pravla Erika Köleš Kiss.

Silva Eöry

Foto: Arhiv Porabja

PREKMURJE

Nauva streja

Pred 22. leti je Murska Sobota dobila nauvo, s strejo pokrito senje, stero je bilo napravljeno po planaj arhitekta Andreja Kalamara. Ali streja je nej bila takša, ka bi bili vsi srečni. Sploj v zadnji lejtaj, najbolje te, gda je bilou velko deževdje, je plac plavo, kak če bi skauz njega teko kakšen potok. Najbole so se čemerili tisti, steri so na senji odavali zelenje in sadje, pa tudi vsi drugi, steri so v arendo vzeli kakšoga od betonskih stolov, na sterih so meli svoje blago. Pravli so, ka jim je voda tekla tak po glavaj kak po nogaj. In gda je bilou tak, so tudi küpci nej meli nikše vole priti na senje.

Varaška občina je zdaj li najšla peneze za tau, ka vömini tau strejo. Po tistom, ka so lani novembra z javnim naročilom pouzvali frme, ka naj dajo ponudbo, se je zglasila samo ena, EXPO Biro iz Hoč. In ta firma de za tau, ka vömini strejo, dobila 97 gezero evrov. Dela, stera so se začnila preminauči keden, naj bi zgotovili v dvej mesecaj pa pau. V tom cajti se je senje preselilo na Trg kulture. Pouleg »muze«, kiparskoga spomenika, stogijo zdaj mali leseni rami, v sterij leko vsi tisti, steri odavlejo, tau ške naprej delajo. S tem, ka do vöminili strejo, pa naj ne bi bilou konec del na senji. Do leta 2022 naj bi vrejdvzeli tudi zamanico, sanitarije in vse drügo, ka ške trbej povraviti.

Silva Eöry

100 dejstev o Prekmurju

Vrtanek je nej zidina

V Pomurskom muzeji so konec preminaučoga leta vödali nauvo knjigo z naslovom *100 dejstev o Prekmurju*. Ob pomauči sodelavcov jo je pripravila direktorica soboškoga muzeja Metka Fujs: *»Že dugo sam brodila, ka neka takšoga napravim. Steli smo napraviti eno takšo malo, žepno knjigo, stero leko vze meš s sebov, kama koli deš, pa jo furt znauva leko šteš. Nej je bilou tak enostavno vödabrati samo stau dejstev. Ka de jih glij telko, smo steli zavolo proslavljanja stauletnice združítve prekmurskih Slovincov z matičnim narodom.«*

Sto dejstev o Prekmurju je strnjeni pregled zemljepisnih, naravnih, zgodovinskih, etnoloških, narodno-etničnih, vörških, kulturnih, kulinarčnih, biografskih in drüghih podatkov o pokrajini in njenih lidaj: *»Najbole žmetno je bilou vödebrati lidi, posameznike, stere smo te malo bole izpostavili. Nekak sam se držala toga, ka vödaberemo tiste, steri so s svojimi deli fontoški v cejlom rosagi ali ške šurše.«* Med politikami so bili v izbor dani narodni buditeli, Matija Slavič in Jožef Klekl pa drügi duhovniki, zaslužni za priključitev Prekmurja Jugoslaviji oziroma Sloveniji. Od novodaubnih politikov mata gesli samo prvi predsednik slovenskoga rosaga Milan Kučan in Vran, se pravi Anton Vratuša. Od pisatelov ma svoje geslo samo Miško Kranjec, dosta drüghih pa je vključenih pod vküpnni naslov Literatura. *»Od športnikov je izpostavljena Marika Kardinar-Nagy, kegljačica, stera je z velikih tekmovalj domau prnesla več kak 40 medalj. Od likovnih ustvarjalcov smo vödabrali Mikija Mustra, steroga vsi v Sloveniji poznajo. Nega deteta, steri ne bi pozno njegove stripovske junake kak so Lakotnik, Trdonja pa Zvitorepec. V*

knjigo smo dali tudi Štefana Hozjana, steri je med vsemi slovenskimi pilautari, steri

Metka Fujs s knjigo v roki

so se v cajti prve svetovne bojne borili v avstro-ogrski sodačiji, daubo največ odlikovanj za batrivnost,« je ške raztolmačila Metka Fujs in cujdala, ka so fontoški tau knjige tudi kejpi: *»K sakšoj*

Prekmurje na zemljevidi

trditvi je cujdani en kejp. Té ilustracije, tau so grafike na osnovi linoreza, je napravila likovna pedagoginja Tamara Rimele. Zanimivo je, ka so tau tehniko, stera je tudi stara okauli stau lejt, nücali znani umetniki, kak na primer Picasso. Zdaj vsi, gda gorodprejo knjigo, pravijo, ka se spaumnijo na svoje šaularske cajte.« Metka Fujs pravi, ka »smo

Prekmurci sebi nikdar nej gučali Prekmurci, liki Slovenci, Sloveni, stari Sloveni.«

V svojih delaj je Mikloš Küzmič nüco ime Okroglina slovenska, prvi zapisovalec prekmurske zgodovine in šeg Jožef Košič pa je sredi 19. stoletja pokrajini dau ime Slovenska krajina. V dokumentaj vogrske cerkvene uprave je leta 1617 prvo paut napisano ime Tótság, v stero je spadno vekši tau gnešnjoga Prekmurja v Žezni županiji. Kak znamo, so sledkar Vougri za Slovence v Prekmurji (in tudi Porabji) nücali ime Vendi, ške pove Metka Fujs in raztolmači, ka so »v dokumentaj zagrebške püšpekije, v stero je od

leznj županiji. Kak znamo, so sledkar Vougri za Slovence v Prekmurji (in tudi Porabji) nücali ime Vendi, ške pove Metka Fujs in raztolmači, ka so »v dokumentaj zagrebške püšpekije, v stero je od srednjoga veka do leta 1777 pripado en tau Prekmurja, za župnike s toga območja pisali, ka živejo prejk Müre. Med Slovenci pa je tau ime prvi zapiso narodni buditel, duhovnik Božidar Raič, leta 1862 v svoji Črticah o Prekmurcih in njihovem govoru. Tau se je dugo cajta nej preveč nücalo, komaj po tistom, gda se je naša krajina po prvi bojni priključila Kraljevini

Srbov, Rovatov in Slovincov.« V knjigi je dosta napisano tudi o reki (folyó), po steroj je krajina dobila ime, se pravi o Muri, stera je bila duga leta granica med dvema taloma avstro-ogrske monarhije. Od Radgone naprej je dugo nej bilou mostov, zatau so lidge z ene na drügo stran največkrat nücali brodove: *»Radgona je bila za Prekmurce trno fontoški varaš. Tam je biu že v srednjom veki leseni most. Leta 1889 je biu napravljeni prva železniški po tistom ške cestni most pri Petišovcaj, leta 1922 oba takšiva mosta v Dokležovji, leta 1940 pa ške cestni most na Petanjcaj.«* V cajti drüge svetovne bojne so bili vsi mostovi porüšeni in po bojni obnovljeni, pouleg njih pa napravljene ške mostovi na Hotizi, Gornji Bistrici in 2003 tudi 833 metrov dugi avtocestni most, najdukši prejk reke v Sloveniji.

Brodim ka do nisterni Slovenci komaj iz te knjige prvo pout zvedeli, ka je največši breg v Prekmurju 418 metrov visiki Sotinski breg, na sterom je postavljeni tudi razgledni tören, pouleg toga pa tau, ka so vrtanek, perec, gibanica, zlejevanka in dödoli nej zidine, liki gesti. In tudi, kakši običaji so na primer oditi po daraj, zmivanje ali borovo gostüvanje, pa kakšo je zvörčeno dejte. *»Brodim, ka dosta toga poznajo tudi lidge v Porabji. Té tau je za knjigo pripravila Jelka Pšajd,«* je na konci cujdala Metka Fujs, stera vas vabi, ka te, gda pridete v Soboto, obiščete tudi njihov muzej, vej pa so ob tom, ka so vödali knjigo, pripravili ške razstavo, stera de oprejta do konca meseca majuša.

(Kejp na 1. strani: Pouleg knjige so v soboškon muzeji pripravili ške razstavo.)

Silva Eöry
Kejp:Silva Eöry

Začela se je proizvodnja novih PSA-motorjev v Monoštru

V tovarni Opel v Monoštru se je 9. januarja 2020 začela proizvodnja novih PSA-motorjev. Naravi prijazne 1,2 cm³ »Pure Tech« motorje bodo proizvajali s 100 in 130 konjskimi močmi. Po načrtih bodo v monoštrskem obratu v tem letu proizvedli kakih 350 tisoč motorjev.

Svečanega začetka proizvodnje so se udeležili namestnik zunanjega ministra Levente Magyar, francoska veleposlanica v Budimpešti Pascale Adreani in podpredsednik skupine PSA, odgovoren za proizvodnjo, Yann Vincent. Po pozdravnih besedah direktorja monoštrske tovarne Grzegorza Buchala je namestnik zunanjega ministrstva Levente Magyar izpostavil, da je inovacija monoštrskih strokovnjakov pomembna tudi za madžarsko nacionalno gospodarstvo, saj prispeva k temu, da bo avtomobilska industrija letno ustvarila 10 tisoč milijard forintov.

LRH

Predstavitev romana

Pred kratkim so v monoštrski mestni knjižnici predstavili roman Béle Bölcza z naslovom A kör bezárul (Krog se zapira). Predstavila sta ga Ferenc Gyurác, poslovodni direktor založbe Magyar Nyugat, in domoznastvenik Ferenc Csuk, ki je govoril tudi o sami zgodbi romana, katerega glavni protagonist je avtorjev stric.

Glavni junak je otrok vihrovega 20. stoletja, ki ne preživi le krutosti 2. svetovne vojne, temveč tudi ječo AVH (UDBE), kamor ga zaprejo kot nedolžno žrtev »farkašovske zarote«.

LRH

Ernest Ružič (1941-2020)

11. januarja je umrl Ernest Ružič, novinar, pisatelj in pesnik, naš dolgoletni sodelavec in velik prijatelj Porabskih Slovencev.

Rodil se je 4. aprila 1941 v Peskovcih, osnovno šolo je prve štiri razrede obiskoval v Adrijancih, druge štiri razrede pa v Šalovcih. Po osnovni šoli je tri leta delal na kmetiji, nato se je odločil vpisati na srednjo kmetijsko šolo v Rakičanu. Po srednji šoli je začel študirati na mariborski pedagoški akademiji, slovenski, srbohrvaški in makedonski jezik. Za svojo poklicno pot si je izbral novinarstvo in se z njim ukvarjal od leta 1965, vseskozi je delal za RTV Slovenija.

Ernest Ružič je bil tesno povezan tudi z nami, Porabskimi Slovenci. Oktobra 2011 je minilo kar 45 let, ko je prvič kot novinar - dopisnik iz Pomurja - tedanjega Radia Ljubljana, obiskal Porabje, natančneje osnovno šolo v Števanovcih. Že pred demokratičnimi spremembami je nastopal v Sombotelu in v Porabju skupaj s književniki iz severovzhodne Slovenije.

Ernest je sodeloval pri nastanku naše organizacije, Zveze Slovencev na Madžarskem, pri ustanavljanju in koncipiranju tednika Porabje in v prizadevanjih za ustanovitev samostojne slovenske radijske postaje v Monoštru. Zlasti pomembna je bila njegova pobuda iz leta 1997, ko je predsedniku Zveze Slovencev predlagal, da bi tudi Porabski Slovenci oziroma Slovenci na Madžarskem imeli vsakoletni knjižni dar, kot je to na Koroškem v Avstriji in med Slovenci v Italiji. Pobudo je ZSM sprejela in od leta 1998 imamo stalni knjižni dar: Slovenski, zadnja leta Porabski koledar, prozno delo po možnosti ob knjižnem

slovenskem jeziku še v porabskem narečju, in praznično številko tednika Porabje. Ernest Ružič je v knjižnem daru objavil dva romana: Érd - tudi o ljudeh kockastih glav, s katerim smo projekt začeli, in pozneje roman Pesem Črnih mlak.

Je avtor številnih knjig poezije in proze, ki so izšle v Murski Soboti: pri Pomurski založbi, Založbi Franc-Franc; v Literarni zbirki Pavlove hiše v Potrni/Lafeldu v Avstriji in Panonskem inštitutu v Pinkovcu/Güttenbachu v Avstriji.

Leta 2011 ga je predsednik Republike Slovenije Danilo Türk na predlog Zveze Slovencev na Madžarskem odlikoval z redom za zasluge Republike Slovenije »za razvoj in ohranjanje Slovencev na Madžarskem in za ustvarjanje plodnih stikov in sodelovanja med Republiko Madžarsko in Republiko Slovenijo«.

Ernest Ružič je spadal v skupino slovenskih novinarjev in publicistov, ki so se začeli zanimati za Slovence na Madžarskem sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja. Ta interes je ohranil do smrti. Vse do upokojitve je poročal o porabski slovenski skupnosti v raznih oddajah na RTV Slovenija (Slovenci v zamejstvu, Sotočje/Sotočja), od začetka je bil sodelavec našega časopisa. Težko bi našli številko Porabja, v kateri ne bi bil objavljen vsaj en njegov prispevek. Zadnjega je poslal v božično-novoletno številko z napovedjo, kaj vse name-rava napisati za prvo številko v l. 2020. Le da teh prispevkov več ni bilo ...

Pogrešali ga bomo vsi, ki smo z njim sodelovali.

Uredništvo Porabja

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Kasnej se začne sezona za smučanje

Že več lejt nazaj je tak, ka sezona za smučanje se kasnej začne, depa duža drži, dostakrat skur do konca marca. Tak je tau zdaj tō, v Vzhodni Alpaj skur nika snega nega. Zavolo tauga, ka za železno-županijske lidi so te Alpe najbola skrejej, ji dosta odi smučat v Koralpski smučarski center.

Žau, zdaj - že več lejt nazaj - pred božičom pa pred silvestrom sploy nega snega, samo telko, ka ga umetno leko napravijo. Zavolo tauga je te čas smučarski center skur cejlak prazen. Za Železnožupanijce sta najbola popularni smučarski mesti Mönichkirchen pa Semering, zavolo tauga je edno najdragša destinacija. Zavolo tauga dosta baukše zopodimo, če se malo tadale pelamo do Hauerecka, Wenigzella ali Strallega, dé je menje lidi pa bola falejšo.

V Nassfeld tō dosta lidi odi iz Železne županije, stero mesto je med deset najbaukši smučarski destinacij v Avstriji. Tisti, steri že večkrat odijo se smučat, vejo, ka na obed se spleče kauli pau dvej titi, gda so že restavracije vse prazne, zato ka Avstrijci vsigdar točno v dvanajstoj vōri dejo gejst.

Iz Sombotela v vōri pa pau pridemo do prvoga smučarskoga centra, tak ka še tistim je dobra izbira tau mesto, steri malo časa majo. Zavolo tauga, ka dosta lüstva odi z Madžarske v Avstrijo delat, sploy v zimski sezoni, če edno rejč ne vejmo nemški, smo leko brez brige, zato ka skur vsi kauli nas vogrski gučijo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Željijo privabiti čim več novih kandidatov za policiste

Generalna direktorica policije Tatjana Bobnar se po letu mandata lahko pohvali z boljšo preiskanoostjo kaznivih dejanj. Gre za uspeh sistema, ne le posameznikov, pravi. Preiskanoost kaznivih dejanj je bila lani 50,2-odstotna, v letu 2018 pa 47-odstotna. Bistveno več obravnavajo korupcijskih kaznivih dejanj, kar je njihova prioriteta, je zagotovila Bobnarjeva. Težave policiji povzročata kibernetični kriminal, še posebej na temnem spletu, »ko kriminalci uporabljajo elektronske valute in za seboj puščajo digitalne sledi, ki so zelo razdrobljene in jih ne moremo zavarovati«. Slovenska policija zaznava tudi porast prijav spolnih zlorab otrok po spletu in razpečevanja takega gradiva. Z 2000 v 2018 je število prijav nevladne organizacije NCMEC (National Center for Missing and Exploited Children) lani naraslo na 3.000. Veliko dejavnosti je policija izvedla tudi na področju preprečevanja trgovine z drogami.

Policijo sicer zadnja leta pesti kadrovska primanjkljaj. V zadnjih 10. letih jih je šlo iz policije okoli 900, zato si zadnja štiri leta z aktivno kadrovsko politiko prizadevajo v svoje vrste privabiti čim več novih kandidatov za policiste. Že tri leta se pogovarjajo tudi o možnosti, da bi pripadniki Slovenske vojske po 45. letu nadaljevali svojo karierno pot v policiji. Prav tako je po besedah Bobnarjeve pomembno, da so sindikati uskladili višino sredstev za nagrajevanje policistov, ki so obremenjeni z obvladovanjem migracij, pri čemer je hvaležna vladi, da je zagotovila teh 15 milijonov evrov letno. Policija je lani obravnavala 317 primerov in 455 tihotapcev ljudi.

Slovenske ljudske pripovedi - nej samo za mlajše - 41.

Gnauk je živo eden dovec, šteri je emo edno čér, ki se je stejla vsakšo féle formo ženiti. Brodila je, ka má lagvi žitek pri oči, če pa dobi moža, menje dela pa več gesti bau ino nikše brige nede mejla. V nočaj, gda je mejsec svejto, je sejdla na bregej vodé, gledala v daljino ino si zvala moža.

En den je na ižine dveri pokloncko eden kosmati možak, šteri je emo pisane lače, svejkle črejvle, zeleni rejkli, na kusto glavej radečo šapko, v rokej pa bič s kačini čont. Nej je dosta zavlačivo, proso je za čérino rokau.

Oča ga je pito, što je pa od kec, vauglednik pa je pravo:

»Ge sem Muk, mam eden veuki grad, živine pa telko, ka je niške vküp ne prešté.«

Oča ga je nevórno gledó ino vujo z glavauv, či pa se je tak paščila, kak liki bi gi gorelo pod poplatom. Dala je vaugledniki rokau ino komaj sta slobaud vzela od očó, sta že odišla.

Muk je zgrabo rokau svoje mlade sneje - njegva rauka je bila ladna ino mokra od švica - ino go je pelo nemarkej, prejk trej bregauv pa trej dolauv tačas, ka sta prišla do ednoga šurkoga jezera. Mlada sneja je iskala šiftara, šteri bi jiva prejkodpelo. Muk pa je ščukno z bičom po vodej, štera se je vrazmo oprla ino tak sta leko po süjom prejk jezera stapala.

Gde je jezero najglobše bilau, je stau eden veuki grad s čiste glažojne, kauli njega pa je plavaló stau ino stau rib, veuki ino mali.

»Gledaj mojo živino!« je pravo Muk. Te so se eške samo oči mlade žené oprle ino samo te je gorprišla, ka je v rosagi povodnoga moža ino ka je norijo naredila.

Povodni mauž pa se je lepau djau ž njauv ino gi vse prineso, ka je želejla. Njeno delo je nej bilau žmetno, samo küjati pa iže vküpmesti gi je trbólo. Nej pa je smejla mesti od stola

prauti dverim, liki samo naupek. Tak je vse smetke vlačila v edno lüknjo, štera je bila skopana pod stolom.

Tak sta vküper živela. Žena se je cujzela možej ino ma rodila tri lejpe pojbiče. Muk je je spoj rad emo, samo včási, gda je je gledó, ma je obraz kmičen grato ino žena ga je čüla tüoma zdihavati: »Ali te moji ali nete moji?«

Minaulo je sedem lejt pa pau, gda je žena pravla možej:

»Lübi Muk, želejm nazaj vu vrnji svejt. Eške gnauk bi rada vidla milo sunce ino svojoga dragoga očó; ali je sunce eške itak tak zlato ino toplo, ali so oča dobroga zdravdja ino što jim pomaga. Naja pojbe bi rada s sebov vzela, ka aj bi vidli sunce ino ka bi je pokazala svojoma oči.«

Muk se je prestrašo ino pravo: »Nej! Gda de sunce pá na tebe sijalo, de ti gratalo žmetno ostati pri meni. Če prideš k oči, ne pisti te več nazaj.«

Začnila je povešavati glavau, betežasta je gratala. Gda pa ga je li prosila en den za drügm, gi je donk dopüsto, ka dé.

Depa samo sama, brezi mlajšov. Gor gi je djau:

»Joj ti bau, če se ne povrnéš na tretji dén od gnes, joj bau tebi, meni ino deci! Podje so od naja dva, joj jim bau, če je morem raztalati v živi krvi, ka bi vsakši od naja polonje daubo.«

Na pravo nogau gi je privezo zlati lančec, trdoga kak železo, tenkoga kak vlas, šteroga

Muk

ga je komaj domau odnesla. Oča je strašno rad biu svojoj čéri ino bogatoma dari. Spítavo go je, kak je kaj, či se pa je smedjala ino djaukala, bajdvaje na gnauk. Pripovejdala je o možej, o dragi sinauvaj, o veukom bogastvi; samo tau je nej ovadila, što je njeni mauž pa kak gi prti.

Spjoj naglo je prišo tretji den, či je grtúvala vsikdar bole túja ino prestrašena. Gda je Muk oprvim potegno lančec, je srejdí rejči slobaud vzela ino se spod miloga sunca napautila v grad pod vodauv.

Oči je špajsko bilau, ali či niško brigo pred njim skriva. Žmetno ma je bilau, ka je nej znau ka, pa ka je brezi pomauči odišla. Odlaučo se je: če eške gda pride, go ne spisti tačas, ka vse vó ne ovadi.

Pa rejsan, za edno leto je pá prišla. Pá ma je prinesla koš, puni s süjim zlatom. Eške bole ga je obimala kak etognauk, eške bole je bila žalostna, depa od svoji brig je nej stejla gučati. Zdaj pa je oča donk gorprišo, kak leko zvej istino.

Na tretji zranek je či eške v posteli ležala, gda je stau po pred njau ino gi pravo, ka go ne pisti krajtiti - ka go prej z vaužami dojzveže pa v zamenico zapré -, če ma ne ovadi kak pri spauvedu, ka go teží.

Či ga je prosila, aj gi ne brani oditi nazaj. Oča pa je biu trdi ino je nej gorenjo tačas, ka se je nej prejkdala ino vse v skuzej ovadila. Povödala je, ka je žena povodnoga moža ino je zvezana z zlatim lančecom, trdim kak železo, tenkim kak vlas.

Zdaj, gda je tau zvódo, se je oča paščo, ka bi ranč malo časa nej zgübo. Čéri je dojvzeu lančec z nogé, go nut v ižo zapro ino skriu njene črejvle. Z lančecom je leto v divdjo gauško ino ga zvezo kauli najküjšoga rasta. Slejdjen cajt je biu: Muk je lančec oprvim potegno, rast se je vujo, zemla se je trausila.

Či je doma trepetala, ka bau.

Kapelo v Máriaújfalu so gradili sedem let

Bole kak gda koli prva je želela rešenje vó z grada pod vodaup pod milo sunce, pod čisto nébo. Depa gda se je začnila trausiti zemla ino je gorprišla, ka go zové Muk, so gi na pamet prišli mlajši ino Mukove krvave rejči. Srcé gi je trepetalo ino je čütüla, ka go - bole kak zlati lančec, trdi kak železo, tenki kak vlas - veže lü-bezen do sinaup. Dveri so bile zaprejte s klüčom, zatok je skaučila skaus okno ino odle-tejla prejk bregauv pa dolauv prauti svojimi domi pod vodaup. Bauso nogau gi je vrezó kamen, piko go je trn. Kama je staupila, so bili stopaji puni krvi.

Eške v pravom cajti je prišla. Sineki so privezani djaukali, na stoli je ležo svejkeu ino nabrušeni naužic. Muk je nej na gradi biu. Žau ma je bilau za mlajše, zatok je sto sam gvüšen gratati, zakoj žené nega domau. Lančec je držó v rokej, tak je üšo prejk bregauv pa dolauv v čaren lejs, gde je biu lanc privezani kauli krepkoga rasta. Gor je prišo,

ka so ga znaurili. Kavülo je, kak ranjeni vuk, v divdjom čeméri je vópocukno rast ino ga kumas lüčo, ka je spadno na drügo stran brega. Te je odleto domau, ka bi napravo, ka je obečo.

Zmejs pa je žena s svojimi trejmi sinauvi že zbejžala z grada pod vodaup. Gda se je Muk paščo za njenimi krvavimi stopaji, je prišo do edne cerkve. Že so bili vsi štirge v Božoj iži, podje že krščeni ino Muk je več nej emo mauči nad njimi. Tisto nauč je voda vó z jezera staupila. Muk je djauko, njegve skuzé so prejk bregauv tekle.

Muka trgé sinauve so v vözraščeni lejtaj vsi ribiči gratali, vu vodej so bili tak varni ino domanji kak na süjom. Gda je mejsec svejto, so radi poležavali na bregej ino poslušali. Takšoga ipa so zamuknili ino eden drügoma tüoma pravli:

»Čüješ? Oča spejavajo. Kak žalostna je njina pesem!«

Na domanjo rejč obrno:

-dm-

Ilustracija: -mkm-

Pobrskali smo po registru monoštrskih znamenitosti in nalleteli na kapelo sv. Petra in Pavla v predmestju Monoštra, v vasi Mariaújfalu. Sakralna stavba je prišla na seznam stavbne kulturne dediščine 22. decembra 2019.

Naselje z imenom Máriaújfalu obstaja od leta 1934, ko so združili vasi Talapátka in Rábakisfalud. (Vasica Kisfalud/Mala vas je dobila predpono Rába leta 1907, da bi poenostavili poštni promet.) Kapelo so začeli graditi leta 1899, njeno gradnjo je omogočilo dobrodelno sponzorstvo. Leta 1899 je umrla gospa Maria Kalamár, ki je darovala 400 forintov za postavitve kapele. Njeno plemenito dejanje je spodbudilo vernike, da so

sami začeli graditi kapelo, ki so jo končali v sedmih letih. Denar so zbirali sproti, ko se je zbrala večja vsota in so ob delih na polju imeli tudi čas, so zmeraj nadaljevali z delom. Končali so jo leta 1907. Kapela je lep primer, kako lahko neka skupnost doseže marsikaj, če je za to volja in želja.

LRH

... DO MADŽARSKE

Premalo je rejniških družin

Ministrstvo za človeške vire je skoraj eno leto vodilo kampanjo za pridobitev novih rejniških družin. Na podlagi kampanje z naslovom »Sprejem te« se je njihovega 60-urnega tečaja udeležilo 388 oseb, izpit jih je uspešno položilo 255, pogodbo za rejniško družino je sklenilo le 119 oseb. Po mnenju nekaterih opzijskih politikov kampanja, ki je trajala od oktobra 2018 do maja 2019, ni bila preveč uspešna, saj je po podatkih Centralnega statističnega urada bila letna rast števila rejniških družin podobna tudi prejšnja leta in to brez kampanje. Število rejniških staršev je bilo 2014. leta 5531, 2017. leta 5611 in lani 5773. Število rejniških staršev je še zmeraj prenizko, če vemo, da število otrok, ki potrebujejo rejnike, nenehno narašča. Leta 2018 jih je bilo 23 tisoč 500.

Madžari podpirajo sklepe proti klimatskim spremembam

Večina Madžarov podpira sklepe, s katerimi bi se ublažile posledice klimatskih sprememb, so pokazali podatki najnovejše raziskave Greenpeace-a.

89 odstotkov vprašanih podpira predlog, da bi DDV pri ekološko pridelanih proizvodih znižali na 5 odstotkov, in le 8 odstotkov meni, da je 27-odstotni DDV nesporen. Z nižanjem DDV-ja bi narasla potrošnja ekološko nespornih živil, kar bi pozitivno vplivalo na zdravstveno stanje prebivalstva, meni večina anketirancev.

83 odstotkov vprašanih se strinja tudi s prepovedjo uporabe plastičnih vrečk in le 14 odstotkov meni, da jih ni potrebno odstraniti iz prometa.

Večina vprašanih se strinja tudi s ponovnim dovoljenjem uporabe naravnih energetskih virov (veter) in s postopno prepovedjo uporabe avtomobilov, ki onesnažujejo okolje.

Greenpeace se je v pismu obrnil na madžarsko vlado, naj zaščiti svoje državljane pred posledicami klimatskih sprememb. Pismo je podpisalo že kakih 35 tisoč državljanov.

F.S.

Romanje žensk

4. januarja so se pod vodstvom župnika Romana Cara na romanju žensk v Budimpešti mudile župljanke župnije Črenšovci. Župnijo sestavljajo vasi: Črenšovci, Žizki, Trnje, Dolnja Bistrica, Srednja Bistrica in Gornja Bistrica. Romarke so s svojim župnikom obiskale tudi Parlament v Budimpešti. Stavbo jim je predstavila zagovornica Slovencev v madžarskem parlamentu, Erika Köleš Kiss. Med potjo po Madžarski so se udeležile svete maše v baziliki svetega Štefana, kamor jih je pospremila tudi zagovornica.

ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE

WWW.SLOVENC.I.HU

TAK SVE IGRALE, KA JE VSE ŠTRMELO

Marija Gyeček, po možej z ženauv, ranč te, gda je so- Grebenar, na Dolenjom Se- dak biu.»

niki žive, depa ovak je z Gore- njoga Senika bila doma, z Grebenščka. Najbola go vsiki- ši tak pozna, ka Onca. Rada spejva, igra na fude, najbola pa na igrice (ustna harmonika). Zdaj je že sama, zato ka mauž je mrau, hčerka pa sin sta se pa že oženila pa posaba živeta, depa nejdaleč kraj od nje, v

Marija Grebenar. Po iži so bili na Gorenjom Seniki Onzini, zatok ji pravijo Onca

vesi na Dolenjom Seniki sta ostala obadva. »Dosta tisti fejest stari kejpov nejman,« je pravla Onca, gda sva na stauli parbirala, »zato ka so doma pri materi ostali.«

- Zaka vas tak zovejo, kakšno ime je tau, ka Onca?

»Nas so tak zvali po iži, ka Onzini, zavolo tauga so nam deklam tau gučali, ka Once. Nas je doma osem mlajšov bilau, depa dva brata sta že mrla. Eden brat je še doma, najmenši je v Meriki, tri sest- re pa v Varaši živejo.«

- Eden najstarejši kejp, ka smo ga najšli, je tisti, gde ste vi dolavzeti pa še nakak, sto je tau na kejpji paulak vas?

»Tau je moj brat, steri je eno leto starejši od mene, müva sva vsigdar fejest dobriva bila. Gda sva še maliva bila, je tak bilau, če eden daubo peneze ali kaj drügo, midva sva si vsigdar raztalala, pulonje je njegov bilau, pulonje pa mojo.«

- Steri se je od vaja prvin oženo, vi ali brat?

»On je starejši, depa ge sem se prvin oženila, istina, še pred tejm se je on tö spozno

- Gda se je te kejp redo, gde sta z bratom dolavzeta?

»Tau je nikak leta 1975 mog- lo biti, depa gde sva se dala dolavzeti, tau že ne vejim. Te

Mati s sestrama Anuško pa Eržiko

Na izletu iz Židane fabrike, gde je delala, v Kószegi

- bejle kejpe so pobarvali, ranč tak kak najja na taum kejpji.«

- Mate taši kejp, gde je cej- la družina poslikana, kak brati pa sest- re tak stariške?

»Tü ga zdaj nemam, doma pa mam taši kejp na stenej, gde je cejla družina dolavze- ta. Tau je prvin šega bila, ka se je cejla družina dala posli- kati, tašo je gnesden že bola rejdko.«

- Sto so pa tau, steri v kukrci stojijo?

»Tau je na srejdji moja mati, paulek sta pa moje sest- re Anuška pa Eržika.«

- Ka delajo v taši kratki mi- nicaj, samo so se slikale ali so delale tü?

»Kukrci bi mogle brati, tak mislim, tau je doma za ramom bilau na Grebenščeki.«

- Na Grebenščeki je lepau bilau, nej?

»Lejpo mesto je bilau, depa vradječo, najbola pozimi, gda sem na avtobus odla za- zranka rano. Nej bilau čedne pauti, dostakrat, gda se mi je spopleznilo, sem se kobaca- la pa čujskala skur cejlak tadoj do Vilmoša.«

- Ka je tau bilau, gda pred stena- uvas telko stoji?

»Če dobro vejim, buča (proš- čenje) je bila leta 1985 v Sa- kalovci, müva z možaum, tast pa tašča sta še paulak pa od tašče sest- ra z možaum,

rina. Če je kaj bilau, mi smo fejest vküpdružali, spoj pa gda je buča bila, dostakrat smo se tak napili, ka smo drugi den skurnej mrli. Gnesden že tau nega, že ne odimo tak

Z bratom, s sterim sta se trno dobro razmejla

vküper kak prvin pa buča že tö nej taša.«

- Na taum kejpji, ka sem ga zdaj v roke vzejo, se šetate v lesej, gde je tau bilau?

»Tau je te bilau, gda smo de- lavci v Kószegi bili iz Židane

V Sakalavca pri botrini na buči

fabrike, ge naprej dem pa z igricev igram.«

- Gda ste se navčili špilati na igrici?

»Gda sem še tak mala bila doma, so podje meli igrico, ge sem go v roke vzela pa dočas sem go fudila, ka sem se nej navčila. Eden brat je fude (harmoniko) emo, tiste sem tö dočas vlačila, ka sem

nej znaula nauto tazašpilati. Bilau je tak gnauk na vese- lici, ka sem prejkvzela fude, sest- ra pa boben pa sva tak igrate, ka je vse štrmelo. Igrico še gnesden mam nin na

omari, dostakrat, gda mlajši pridejo pa me prosijo, te go naprej- vzemem pa njim nika tazošpilam.«

- Gde je pa tau, gde je ozrak edna cerkev?

»Tau je v Mariazelli te, gda so še nas gos- paud Merkli pelali ta. Ge rada odim v cerkev doma tö, rada spejvam, ge zvonim pa ge sem šekreščeš tö, zato ka nikoga nega.«

- Še tau je dobro, ka nej trbej z rokauv zvo- niti, nej?

»Tau je velka pomauč, spoj pa zato, ka na Dolenjom Seniki tri zvoné mam. Še gnesden je taša šega, če mož- ki mrdje, te z velikim zvo- naum se začne zvoniti, če pa ženska, te pa s srejdijim.«

- Kelko vnukov mate?

»Hči ma tri, sin pa dva, tak ka vsevküpet. Obadva, kak sin tak hči, na Dolenjom Se- niki živeta z družinov, tak ka je vsikiš den leko poglednem ali oni namé.«

(Kejp na 1. stani: Zdavanj- ski kejp Marije Gyeček pa Lajoša Grebenara)

Karči Holec

so še nej bili barvni kejpji, črno- zato ka smo mi krstna bot-

Zaküriva v peči, nauč duga je v Pécsi - 1.

»Na poštiji 67 trepetlavo čakaš namé ...«

»Zagreb?« »Nej, preveč lüstva geste na Jelačići, ne moreš se geniti.« »Ka praviš za Istrijo? Rovinj?« »Gvüšno, ka

ta - depa v tistom pravci nega avtoceste. Najkračišo paut sva najšla prauti Blatnomi jezeri. Mela sva cajt, vej si pa leko

sko naravno jezero z zdravilnov vodauv. Eške v slejd-nji dnevaj decembra so vö z vodé, v mrzeu luft kukivale glavé betezni-kov, šteri so svo-ja tejla v toploj vodej namakali.

dojispisano, šteri brejg pred nama je Badacsony ino šteri drugi bregauvge svedočijo dugo pripovejst naše Zemlé. »Moreva priti nazaj v leti,« sva vzela žmeten slobaud. Tačas, ka so nej končali avto-cesto »M7« na djužnoj strani

nye nej tak radi, vej pa na den gezerokrat čüjejo erično melodijo »a 67-es úton ...«. Kaposvár s svojimi 60 gezero lidami je kak liki vsi malo vekši varaši v zahodnoj polovici Vogrske. Gda se pautnik nut-pripela, vozi dugo-dugo po

Bregá Badacsony ino Gulács v zimskom sunci

Spomenik Józsefi Rippl-Rónaini na Glavnoj ulici Kaposvára

nej. Nej si vüdo, kak je maurdje v Benetkaj pa Pirani vö-staupilo? ...«

Tak sva se s padašom pogučavala eške lani novembra, gda sva premišlavala, kama aj se napautiva za slejden den v leti 2019. Začetek preminaučoga leta sva svetila v Kopri na slovenskom maurdji - bilau je plus 10 stopinj -, zatok nama je oprvim na pamet prišla rovačka obala. Eden poznanec pa nama je ovado, ka lagvo zopodi tisti, što v zimi na maurdji vöter »burjo« sreča, eške vekša kaštiga pa je prej zimski dež.

Dale sva klačila gombe na mašini, na internetni napaj so se ništerni varaši vidli preveč bližanji, drugi preveč dalečnji. Pomalek sva gorprišla, ka je nej mujs vö z rosaga titi, če škeva kaj lejpoga videti. »Ka pa, če bi ostala na Vogrskom?« »Istino maš. Déva v Pécs. Pravijo, ka je mediteranski varaš ...«

Bilau je zrankoma v nedelo, tri dni pred nauvim letom, gda sva se napautila prauti djugi rosaga. Istina je, ka je Pécs samo dvejstau petdeset kilometerov kraj od Sombotela - malo več kak Budimpeš-

človek samo na rejtki štiri dni počinka med letom, punim dela vzeme.

Oprvim sva se stavila v vesi Csehimindszent, nej daleč od Vasvára. Vesnica v našoj županiji je imé dobila po svojoj cerkvi, štero so posvetili vsejm svetim. Tau imé pa je dale dala svojoma eričnoma sinej Józsefi Pehmi, šteroga vsi bole kak primaša Józsefa Mindszentyna poznamo. Njega vnaugi držijo za ednoga največkoga madžarskoga duhovnika v 20. stoletji, šteri je trpo pod njilaši pa komunistarami ranč tak. Tejlo »bejloga mantrnika«, šteri je na konci svojoga žitka na tihinskom živo, je od 1975 dale počivalo v prauškarskoj cerkvi v Mariazellu, leta 1991 pa so ga pripelali domau ino ga pokopali v baziliki v Esztergomi. Spomin na njegvo narodjenje v maloj vesnici v Železnoj županiji gordržita spomenik ino rojstna iža, depa eške osnovnoj šauli so po njem ime dali.

Duga, ravna poštija v Zalskoj županiji začne kriva grtívati pri Kehidakustányi, gde stogi erična kurija držine »modreca domovine« Ferenca Deáka. Za en malo nas paut pripela v Hévíz, gde leži največke evrop-

Parkérati je nej bilau mogauče, zatok sva samo malo na brencu

staupila ino se na raji nimo jezera spiščavala. Pravijo, ka grtúje Hévíz pomalek »mala Rusoška«: turisti od tistec krü davajo restavracijam, frizerom pa bautošam, depa dosta ramov tö dojküpijo. Zatok je več nej špajсно, če po ulicaj dosta cirilski napisov vidimo. Gda sva se s padašom nalečüvala na paut, sva brodila, ka gorpoiškeva veuko aluminijско »razgledno kruglo«, simbol vesnice Balatonboglár. Eden poznanec pa nama je tanačivo, aj raj déva na »panoramno šetališče« v Fonyódi, vej je pa na višišom punkti kak tisti drugi, eričen balon. Navigacija nama je pomagala priti gor na kratko prašno poštijo na bregej, na ednoj strani šteroga rastéjo gospočke vile kak gobe, na drugoj strani pa se opéra čüdiviten razgled na söverni tau Balatona. Vöter je sto ofudnuti avbe z naja glav, depa do vodé je tö nej smileni biu: valauvi jezera so v žarečom zimskom sunci vövidli kak liki pejsek v püstini. Če bi nej gvüšniva bila, je bilau na ednoj turističnoj tabli lepau

Blatnoga jezera, so se vsi turisti dročkali po staroj glavnoj poštiji »7«. Za té kratek falat poti se nama s padašom je tö nej splačalo küpiti vinjeto, zatok sva se raj pelala prejk vesnic Balatonboglár pa Balatonlelle. Gda sva prišla v Balatonszemes, sva malo tüoma pomislila na veukoga vogrskoga igralca Zoltána Latinovitsa, šteri je v etoj vesnici mräu ino je na tistom cintori pokopani tö.

Poštija »67« povezuje Blatno jezero s Kaposvárom. O toj pauti je - zdaj že šest lejt - pokojni pesmar László Bódi (Cipő) leta 1994 napiso erično nau-to svojoj nekdešnjoj ženi, štera je bila s šomodjskoga glavnoga varaša doma. Slejdjen falat poštijje - po šteroj se s Kaposvárom na Balaton pride v ednoj kratkoj vöri - so prejk-dali lani majuša. Merarge »z vöpočinjenimi mozgami« so tam napravili asfalt, šteri »igra«. Po poštiji so položili takše štrejke, štere z autona guminami muvijo, gda se šoferge prejk nji pelajo. Toma so lidgé v bližanjoj vesnici Mer-

ednoj ravnoj pauti, na bejdvej stranaj štere se zdigavajo sürkasti betonski bloki. Naja navigacija je nej zavolé čedna bila, ka bi naja sprevodila do centra, po čütenji pa sva donk brž najšla središče.

V nedelo kauli podneva sva komaj srečala kakšo živo düšo. Restavracije ino kavarne so tö nej oprejte bilé, med španceranjom po »Glavnoj ulici« se nama je s svoji kord, štere je eden somar vlejko, poklono samo eričen molar ino grafik József Rippl-Rónai, ki se je v Kaposvári naraudo pa mräu tö.

Neoromanska Marijina katedrala na konci té sploj duge ulice z lejpmi zidinami je edna največka cerkev v cejlom rosagi. S padašom sva na kratko nut v njau staupila, te pa brž sela v picerijo z ov kraj pošitje. V törmi cerkve je pau edno vdarilo, müva pa sva že glad trpela - če rejsan sva komaj z daumi šla ...

(Kejp na 1. strani: Center Kaposvára z Janošom Nepomukom ino varaškov izöv.)

-dm-

»SOLA SCRIPTURA« - SAMO SVETO PISMO

Gda je Vogrsko kraljestvo po leti 1541 na tri tale vrazmo spadnilo, so ideje reformacije v naši krajinaj tó korenjé spistile. Predgarge so se postavljali prauti bogastvi pa razvúzdanosti Matere Cerkve, želejli so dühovnikom dopústiti ženitev, gorenjati s češčenjom Marije pa svetnikov, držati bogoslúžja v maternoj rejči - velikaši pa so svoje oči na cerkvene grúnte ličili.

Lústvi so nauvo včenjé oprvim prejkdavali frančiškanski baratke ino mladi dühovniki, šteri so se na Nemškom šaulali. Njini patronuši so bili ništerni velikaši,

ka je Baug eden sami, ka prej nega svete Trojice. Erično je rendelúvanje državnoga djilejša v Tordi z leta 1568, štero je literanskim pa kalvinskim dühovnikom dopistilo slobaudno predganje. Do konca stoletja so gnake pravice dali eške katoličanom pa unitarijom, depa pravoslavni Romanarge so tó leko slobaudno vórvali. Erdeljska kneževina (fejedelemség) je tak gratala edna drauvna zemla vórszkoga méra na srejdji maurdja vkúpsvadjene Evrope. Prausno lústvo je ranč nej razmilo razločke med vsefelé vórskimi istinami, držali so s tistim predgarom, šteroma so najbolje dali valati. Gda so je na biroviji pitali, so ništerni gučali: »Ge sem pravi katoličanjski kalavin!« Eške dale pa so vórvali v vrage, demone ino čalarice. Vekši tau katoličanjski šaul je prišo v protestantske rauke. Kalvinske skupnosti so mele svoje »kolegije« (v Sárospataki, Debreceni ino Pápi), šaule

Prekodonavji. Indrik s té kraj Donave ino na Alföldi je bilau več kalavinov, njini center - »kalvinska Roma« - je biu v Debreceni. Unitarijci na Erdeljskom so vórvali v tau,

István Bocskai (1557-1606) je gódržó suverenost Erdeljskoga ino pomagó končati 15-lejtno bojno

literanov pa so se zvale »liceji« (v Brašovi, Nagyszébeni ino Požonji), unitarijci so eden sam svoj »kolegij« oprli v Kolozsvári. Vse tri protestantske vóre so se trúdíle vpelati dve-trilejtne »ljudske šaule« po menjši varášaj ino vesnicaj tó. Paverski mlajši so se v zimski mejsecaj včili očanaš, jasvórejem, desetere Bože zapauvedi, katekizmuš, cerkvene pesmi ino vogrsko abecedo. Po vekši varášaj sta k tejm cupprišli eške latinska rejč ino matematika, glaven ciu pa je donk osto poglobšanje vórnosti.

V kraleskom tali Vogrske je nikdar nej bilau takše vórske tolerance. Cesara Ferdinand ino Mikša sta eške nej tak fejst prauti protestantom bila, donk je

od srejde 16. stoletja v Habsburškoj monarhiji vsikdar krepša gratala prautireformacija. Po končani ljudski šaulaj so mlajše pošilali v katoličanjske »gimnazije« s pet-šest klasi, štere so pelali ježuitski barati. Tam so prejkdavali klasično kulturo ino vórske istine, takši šaul je bilau v kralestvi pa na Erdeljskom šestnajset. Ježuiti so steli obiditi višišo šaulstvo tó, depa od trej njini univerz (v Kolozsvári, Budi ino Gyóri) je edna nej gorostala.

Leta 1576 je nauvi cesar grato Rudolf II., šteri je začno bojno prauti protestantom. Od leta 1604 je na silo »rekatolizéro« literanske cerkve na sövernom Vogrskom ino eške na domi dozapovódo držati protestantska bogoslúžja. Madžarski stanovni (rendek) so se probali na državnóm djilejši prauti toma postaviti, depa cesar je vódau eden zakon, ka se prej takši zbori ne smejo spravlati z vórskimi pitanji. Rudolf je začno vogrskim velikašóm zavolo

»žalitve cesara« vkrajdjematigrúnte, vej je pa sto nazajdobiti bogastvo, štero je sfalilo v 15-lejtnoj bojni. Želo je gratati absolutistični voditel svoji ro-sagov.

Kak smo etognauk že povó-dali, je tistoga ipa na Erdeljskom robu cesarski kapetan Giorgio Basta. Zavolo vsej krivic je kalvinski glavni ži-

Biblijo so v madžarskoj rejči oprvim nadruknilivali leta 1590 - šest lejti po Dalmatinovoj slovenskoj

pan županije Bihar István Bocskai sploj čemerengrato, ino se od Habsurgov pá k Törkom obrno. Od nji je sprtoleti 1604 proso, aj ma dopistijo gratati erdeljski knez (fejedelem), eške tistoga oktobra pa je začno prvo madžarsko rabuko prauti avstrijskoma dvauri.

Bocskai je svojo sodačijo vkúppaubro med protestantskimi nemešnjaki, vitezi na gradaj, varašanci ino lagvo plačanami »hajduki«. Za en par mejsecov je prejkvzeu celjo Erdeljsko ino söverno Vogrsko, leta 1605 so njegvi sodacke že nut v Prekodonavje vdardjali. V bojni so ma pomagali Törki tó, za en malo so ga stanovni nej samo na Erdeljskom, liki na Vogrskom ranč tak za kneza odebrali. István Bocskai je svoj sedež v Kasso (Košice) postavó. »Dva vogrskiva rosaga« je sto združiti pod Osmani, depa

autonomno, zatok je proso krono od sultana. Tau je daubo, donk pa je raj austoknez, kak liki krau. Vej je pa brž gorprišo, ka škéjo Törki samo povekšati svojo zemláu, ino na konci cejlo Vogrsko prejkvzeti. Njegvi hajduki so robili prausno lústvo.

Gda je vse tau prebrodo, je Bocskai juniuša 1606 s cesarom Rudolfom podpisó »bečki mér«. V tom je pisalo, ka leko nemešnjaki, varašanci ino vitezi ostanejo protestanti, funkcije na Vogrskom pa morejo dobiti Madžari. Bečki dvaur je obečo, ka Erdeljsko ejkstra rosag ostane.

Novembra 1606 se je zgáudilo eške več: na truncanje Bocskaina sta pri reki Žitavi dvajstiletjni mér podpisala nemeški cesar Rudolf

II. ino törski sultan Ahmed I. Zglijala sta se za grajnec, vóminila robe - tau pa je bilau oprvim, gda je eden törski sultan ednoga rimsko-nemeškoga cesara za sebi gnakoga pripozno.

István Bocskai je po tej kontraktušaj več nej dugo živo, tri dni pred svojim 50. rojstnim dnevom je mrau. Če rejsan je biu sploj kratek čas prvi človek rosaga, je v spomini austokak eden od najvekši madžarski voditelov. Svoj teštament je napisó v vogrskoj rejči, v šterom je proso, »če vogrska krona v vogrskeroké pride, aj se pod njáu podá Erdeljsko tó«.

Njegvo znamenje pri branitvi protestantizma je pripoznala cejla Evropa: na spomeniki reformacije v Genfi (Ženeva) - kak eden sami Madžar - stogi pauleg engleškoga Olivera Cromwella ino nej daleč od Janoša Kalvina.

PETEK, 17.01.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Začnimo znova: Na kmetiji je lepo, slovenska nanizanka, 11.55 Sinji planet II: Zelena morja, britanska dokumentarna serija, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.55 TV-izložba, 16.10 Katja bi rada shujšala, kratki dokumentarni film, 16.25 Plesna akademija: Vrnitev, avstralska nadaljevanka za mlade, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! - izbor, 18.00 Infodrom, 18.10 Bacek Jon: Klavir, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Zaljubljeni Prifarci, 2. del, koncert, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Kinoteka: Cesta, italijanski film, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Napovedujemo

PETEK, 17.01.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 7.45 Videotrak, 8.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: alpska kombinacija (M) - smuk, 11.30 Dobro jutro, 13.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: alpska kombinacija (M) - slalom, 14.55 Biatlon - svetovni pokal: štafeta (Ž), 15.50 Priluhnimno tišini: Uspeh pobude gledališki tolmač, 16.30 Slovenski magazin, 17.00 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.40 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Dokumentarna oddaja, 19.00 Videotrak, 20.00 Dokumentarna oddaja, 20.50 Film, 22.25 Televizijski klub: Ljubim te, čeprav si drugačen, 23.15 Zadnja beseda! - izbor, 23.50 Videotrak, 0.45 Rokomet - evropsko prvenstvo (M), 2.20 Info kanal

SOBOTA, 18.01.2020, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.25 Plesna akademija: Vrnitev, avstralska nadaljevanka za mlade, 10.55 Ugrižnimo znanost: Zdravljenje duševnih bolezni, oddaja o znanosti, 11.25 TV-izložba, 11.40 Tednik, 12.35 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Zadnja beseda! - izbor, 15.05 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 15.55 Nova dvajseta (II.): Cvetje v jeseni, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip: Koptske tkanine, 17.35 Alpe-Donava-Jadran, 18.00 Ozare, 18.10 Ambienti, 18.40 Hej, hej, Šapice!: Hop v blato, risanka, 18.50 Mandi: Reševanje, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 EMA Freš, 21.30 Poročila, Šport, Vreme, 22.00 Sedmi pečat: Srednješolci, srbski film, 23.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.10 Dnevnik, 0.25 Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.00 Napovedujemo

SOBOTA, 18.01.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.25 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 8.25 Alpski magazin, 8.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), ekipna tekma, 10.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 1. voznja, 12.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (M), 13.40 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni veleslalom, 14.20 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 2. voznja, 15.10 Biatlon - svetovni pokal: štafeta (M), 15.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 17.55 Odbojka - pokal Slovenije: finale (Ž), 19.55 Smučanje prostega sloga - svetovni pokal: smučarski kros, 20.20 Rokomet - evropsko prvenstvo (M), 22.10 Smučanje prostega sloga - svetovni pokal: smučarski kros, 22.45 Koncert: Leon Matek z gosti v Kinu Šiška, 0.20 Videotrak, 0.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 2.55 Info kanal

NEDELJA, 19.01.2020, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.50 Govoreči Tom in prijatelji: Tomova ljubezenska pesem, risanka, 10.00 Žogomet, avstralska otroška nadaljevanka, 10.25 TV-izložba, 10.45 Musica creativa: Slovenski mladinski pihalni orkester, Nataša Zupan in Gašper Salobir, 11.10 Ozare, 11.15 Obzorja duha: Edinost kristjanov, 11.50 TV-izložba, 12.05 Ljudje in zemlja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Za-

ljubljeni Prifarci, 2. del, koncert, 14.55 TV-izložba, 15.10 Postopači, italijansko-francoski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Čez planke: Lihtenštajn - 300 let kneževine, 18.20 Sneženi mož in snežni kuža, risani film, 18.50 Risanka, 19.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Jezero, slovenska nadaljevanka, 20.55 Intervju, 21.40 Poročila, Šport, Vreme, 22.05 Družina, dokumentarni film, 23.55 Pod južnim križem - Frane Milčinski Ježek, Jure Ivanušič, 0.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.25 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.20 Napovedujemo

NEDELJA, 19.01.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 5.30 Videotrak, 6.20 Duhovni utrip: Koptske tkanine, 6.35 Koda: ZZS predolgo odloča o dolgotrajni bolniški odsotnosti, 7.10 Glasbena matineja, 7.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), 9.35 Nogomet - svetovno prvenstvo za ženske, zgodba o reprezentanci ZDA, 10.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 1. voznja, 11.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal: paralelni veleslalom (Ž), 13.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 2. voznja, 14.25 Biatlon - svetovni pokal: zasledovalna tekma (M), 15.10 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 17.05 Biatlon - svetovni pokal: zasledovalna tekma (Ž), 17.55 Dokumentarna oddaja, 18.50 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.25 Odbojka - pokal Slovenije: finale (M), 22.30 Čez planke: Lihtenštajn - 300 let kneževine, 23.30 Videotrak, 0.15 Rokomet - evropsko prvenstvo (M), 1.50 Info kanal

PONEDELJEK, 20.01.2020, I. spored TVS

6.25 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Začnimo znova: Tema dneva, slovenska nanizanka, 11.5 Sinji planet II: Obale, britanska dokumentarna serija, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Profil: Vojko Vidmar, 14.15 TV-izložba, 14.30 S-prehodi: Gregor Božič, 15.00 Rojaki, 15.15 Dober dan, Koroska, 15.45 TV-izložba, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! - izbor, 18.10 Malčki: Dragoceni zobek, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Pisave: Ada Škerl, Kaja Teržan in Zarja Vršič, 23.25 Glasbeni večer, 0.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.25 Napovedujemo

PONEDELJEK, 20.01.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.10 Videotrak, 10.05 Otroški program: Op! 10.45 Obzorja duha: Edinost kristjanov, 11.20 Dobro jutro, 13.50 Dober dan, 14.50 Tihotapci identitete, dokumentarni film, 15.45 Ljudje in zemlja, 17.50 Dokumentarna oddaja, 18.45 Studio Kriškraš: Šviga Švaga Špaga, mozaična lutkovna oddaja za otroke, 19.10 Videotrak, 20.00 Peš po ameriških celinah, potopis, 20.50 Bauhaus - nova doba, nemška nadaljevanka, 21.40 Dobri državljani, avstrijski dokumentarni film, 23.15 Anja ganja, kratki igrani film AGRFT, 23.35 100 točk, kratki igrani film AGRFT, 0.00 Videotrak, 0.45 Rokomet - evropsko prvenstvo (M), 2.15 Info kanal

TOREK, 21.01.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Začnimo znova: Postimo se presenetiti, slovenska nanizanka, 11.50 Sinji planet II: Naš sinji planet, britanska dokumentarna serija, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio City, 14.30 TV-izložba, 14.45 Duhovni utrip: Koptske tkanine, 15.00 TV-izložba, 15.15 Kanapé - Kanapé, oddaja za mlade, 15.45 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 A veš, koliko te imam rad: Zimsko presenečenje, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 20.45 Mednarodna obzorja: Veliki etiopski maraton, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Pričevalci: Ana in Ivan Košir, 0.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.25 Napovedujemo

TOREK, 21.01.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.30 Videotrak, 10.30 Pisave:

Ada Škerl, Kaja Teržan in Zarja Vršič, 11.00 Dobro jutro, 13.50 Dober dan, 14.35 Alpe-Donava-Jadran, 15.00 Peš po ameriških celinah, potopis, 16.05 EMA Freš, 17.45 Dokumentarna oddaja, 18.45 Moja soba: Neli, resničnostna oddaja, 19.10 Videotrak, 20.00 Menoniti, skrivnostna skupnost na koncu sveta, francoska dokumentarna oddaja, 20.55 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 21.45 Žejna srca, koprodukcijski film, 23.40 NaGlas!, 23.55 Zadnja beseda! - izbor, 0.40 Videotrak, 1.20 Rokomet - evropsko prvenstvo (M), 2.55 Info kanal

SREDA, 22.01.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Začnimo znova: Ribolov in betkolov, slovenska nanizanka, 11.55 Skrivnosti mest II.: Lizbona, britanska dokumentarna serija, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.20 TV-izložba, 14.35 Osmi dan, 15.10 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.40 Rojaki, 15.50 TV-izložba, 16.05 Male sive celice: OŠ Beltinci in OŠ Center, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Izgorelost: program za samouničenje, dokumentarni film, 17.50 50 knjig, ki so nas napisale: 57. št. Nove revije, 18.00 Zmedi gre v Zakajzato: Gorjanov zobobol, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Filmske zvezde ne umirajo v Liverpoolu, britanski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Sveto in svet: Kako se rešiti iz pasti spletne pornografije, 23.50 Izgorelost: program za samouničenje, dokumentarni film, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

SREDA, 22.01.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.15 Videotrak, 10.45 Kanapé - Kanapé, oddaja za mlade, 11.30 Koda, 12.05 Dobro jutro, 14.55 Dober dan, 15.50 Ambienti, 16.35 Čez planke: Lihtenštajn - 300 let kneževine, 17.50 Dokumentarna oddaja, 18.50 Ribič Pepe: Nik, Žan in grah, mozaična oddaja za otroke, 19.15 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Jiří in Otto Bubeníček, češki portretni film, 21.00 Moje mnenje, 22.00 Deklina zgodba (I.), ameriška nadaljevanka, 22.55 Selfie brez retuše, film Vinci Vogue Anžlovarja, dokumentarni film, 23.50 Videotrak, 0.20 Rokomet - evropsko prvenstvo (M), 1.55 Info kanal

ČETRTEK, 23.01.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, 6.25 Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Začnimo znova: Resničnostna Županova Micka, slovenska nanizanka, 11.55 Skrivnosti mest II.: Bejrut, britanska dokumentarna serija, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.25 TV-izložba, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.15 Brez meja - Határtalan, 15.45 TV-izložba, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugrižnimo znanost: Socialno življenje živali, oddaja o znanosti, 17.50 Na kratko: Ekonomija pozornosti, 18.00 Sovice: Nekoč je bilo ... seme, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Bauhaus - nova doba, nemška nadaljevanka, 0.20 Ugrižnimo znanost: Socialno življenje živali, oddaja o znanosti, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Napovedujemo

ČETRTEK, 23.01.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.45 Videotrak, 10.30 Izgorelost: program za samouničenje, dokumentarni film, 11.00 Dobro jutro, 13.10 Dober dan, 14.00 Biatlon - svetovni pokal: posamična tekma (M), 16.30 Himalajski vrhovi treh Slovencev, dokumentarni feljton, 17.10 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 18.05 Ženske morja, korejska dokumentarna oddaja, 18.55 Fircologi: O FBC-volitvah, najboljših jagodah in podkupovanju, mozaična oddaja za otroke, 19.20 Videotrak, 20.00 Svilna pot z Joanno Lumley: Gruzija in Azerbajdžan, britanska dokumentarna serija, 20.45 Cavalleria rusticana, opera v izvedbi neapeljskega gledališča San Carlo, 22.15 Ambienti, 22.45 Biatlon - svetovni pokal: posamična tekma (M), 0.15 Videotrak, 0.50 Info kanal

Vabilo

Zveza Slovencev na Madžarskem Vas vabi na
SLOVENSKI PLES, ki bo

15. februarja 2020, od 19. ure
v Hotelu Lipa v Monošteru

Glasba: Skupina D-DUR (Slovenija)

Prosimo vas, da se do 5. februarja 2020 odločite za večerjo.

A
V angleško slanimo zaviti svinjski
medaljoni v gobovi omaki
z dušeno ajdovo kajo

Mešana solata
Ajdova torta

B
Ocvrte piščančje prsi, nadevane
z bučnimi semeni in feta sirom
krompir s čebulo

Mešana solata
Ajdova torta

Vstopnina (vsebuje tudi večerjo): 3.500 Ft

Prijave pričakujemo na naslednji telefonski številki:
00 36 94/380 208; 00 36 94/552 596

ali na e-naslova: biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com

Meghívó

A Magyarországi Szlovének Szövetsége
SZLOVÉN BÁLT rendez,

melyre szeretettel várjuk Önöket
2020. február 15-én 19. órai kezdettel
a Hotel Lipában Szentgotthárdon

Zenél: D-DUR zenekar Szlovéniából

Kérjük, hogy az alábbi két menüből válasszanak,
2020. február 5-ig.

A
Sertésszűz baconben sütve
erdei gombamártással,
párolt hajdínával

Vegyesaláta
Hajdina torta

B
Tökmagos fetasajttal töltött
csirkemell panírbán
hagymás burgonyával

Vegyesaláta
Hajdina torta

A belépő ára, mely tartalmazza a vacsora árát is: 3.500 Ft

Jelentkezéseket az alábbi telefonszámokon és e-mail címen fogadjunk:
00 36 94/380 208, 00 36 94/552 596,

biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com

TURNIR V MALEM NOGOMETU V MONOŠTRU

V Monoštru so že 31-ič priredili turnir v malem, dvoranskem nogometu pod imenom »Perfect change alpokalja kupa«. Na niz tekem se je prijavilo 17 ekip, med njimi tri slovenske ali »slovensko obarvane« ekipe: KLUB MALEGA NOGOMETA GORNJI SENIK – GOSTILNA ZAVECZ, MNÖK-MNSS Hodoš in TRIGLAV-ANDOVCI (na sliki).

Finalna tekma bo 1. februarja.

LRH

porabje.hu

SZLOVÉN NYELVTANFOLYAM

A Magyarországi Szlovének Szövetsége

SZLOVÉN NYELVTANFOLYAMOT indít

KEZDŐK és HALADÓK részére.

2020. február–március–április
hónapokban, heti 1 alkalommal 2 óra
(az esti órákban).

A tanfolyam ingyenes.

Jelentkezési határidő: 2020. január 26.

Jelentkezni lehet a 94/380-208-as telefonszámon
vagy a következő email címen:

biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF; za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB